

інвестування в конкретні технологічні рішення, але й вивчення, розробку, впровадження та підтримку всіх аспектів, пов'язаних з екологічною сталістю та інноваціями [3].

Таким чином, впровадження еколого-економічних механізмів у збереженні природоохоронних ресурсів Західного Полісся є перспективним напрямком для досягнення екологозбалансованого розвитку регіону. Підтримка з боку держави щодо впровадження платіжних систем за екологічні послуги, проведення екологічних освітніх заходів, розвиток екологічної економіки на природоохоронних територіях Західного Полісся є важливими кроками у збереженні і відтворенні природних ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Карпюк З. К., Фесюк В. О. Природоохоронні мережі Волинської області: монографія. Луцьк : видавництво «Терен», 2021. 212 с.; 2. Природа Західного Полісся. Збірник наукових праць. Вип. №16. Луцьк, 2019. 230 с.; 3. Економіка природокористування і сталий розвиток. Науковий журнал. Вип. № 3–4 (22–23), 2018.

Гурін О.Г., здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії*.

Інститут агроекології та природокористування НААН, м. Київ, Україна

Енергоефективність виробництва в сільському господарстві

Проблема енергоефективності є актуальною в усіх галузях економіки. Сільське господарство не є цьому виключенням, а навпаки потребує більшої та масштабнішої модернізації вже існуючих систем та впровадження сучасних інноваційних рішень, для зменшення енерговитрат та зменшення залежності від наявності енергомереж, а також підвищення конкурентоспроможності виробленої продукції.

Основними видами енергоресурсів, які споживає сільське господарство, є паливно-мастильні матеріали, теплова енергія, електроенергія та газ. Структура теплоенергетичних ресурсів для сільського господарства крім традиційних джерел енергії — нафти, газу, електроенергії; включає також сонячну енергію, енергію біологічної маси, вторинні енергоресурси.

Слід зазначити, що існують спільні проблеми у сфері енергозбереження та підвищення енергоефективності для всіх галузей [1]:

- значний знос основних фондів, високий рівень виходу з ладу обладнання протягом терміну експлуатації
- значні втрати при виробництві та споживанні енергії
- висока витрата первинних паливних ресурсів
- невідповідність оснащення виробництва сучасному науково-технічному рівню.

* Науковий керівник: Бендасюк О.О., д-р. екон. наук, доцент.

Також є універсальні способи скорочення енергоспоживання в різних галузях. До них належать:

- багатотарифна система обліку
- відповідність новітнім будівельним нормам і вимогам до теплоізоляції будівель, проектування вентиляції та освітлення
- контроль температури в будівлях, системах опалення та гарячого водопостачання
- застосування інших енергоефективних технологій інженерних систем
- використання енергозберігаючих ламп.

Як результат, підвищення енергоефективності та грамотна організація енергозбереження, дадуть змогу істотно скоротити енерговитрати на одиницю одержуваної сільгосппродукції. До того ж потенціал енергозбереження в сільському господарстві величезний. Розглянемо деякі ключові моменти [2]:

- застосування мало енерговитратних технологій обробітку ґрунту
- використання енергоефективного машинотракторного парку, своєчасне технічне обслуговування
- зменшення витрат на електроенергію для освітлення за рахунок переходу на енергозберігаючі лампи
- рекуперація тепла, що виділяється тваринами
- використання органічних відходів для виробництва газу, за допомогою біогазових установок
- зниження витрат через огорожувальні конструкції
- використання альтернативних джерел енергії.

Власна генерація енергії може сприяти значному підвищенню енергоефективності сільського господарства. Використання вітрогенераторів, сонячних батарей для генерації електрики та систем опалення і гарячого водопостачання працюючих на сонячних батареях. Використання інноваційних технологій енергозбереження та енергоефективності має стати частиною енергетичної стратегії будь-якої сільськогосподарської організації незалежно від організаційно-правової форми, обсягів виробництва та результатів діяльності. В енергетичній стратегії повинні визначатись загальні цілі, які стосуються енергоменеджменту на підприємстві, так як в енергоменеджмент входить управління такими процесами:

- закупівля енергоресурсів і самостійна генерація енергії
- перетворення енергоресурсів на підприємстві
- розподіл енергоресурсів на підприємстві
- використання енергоресурсів на підприємстві
- розподіл відповідальності керівників за використання енергоресурсів

Якщо дотримуватись правильної та чіткої стратегії розвитку енергоефективності, то вигоду від впровадження політик енергоефективності отримає не лише підприємство у вигляді збільшення продуктивності, скороченню енерговитрат, а й навколишнє середовище у вигляді більш екологічної безпеки виробництва. І якщо мотивів для енергозбереження в сільському господарстві чимало, то інвестицій для його здійснення

недостатньо. Це пояснюється високими ризиками та великими термінами окупності [3].

Отже, проблема енергозбереження в сільському господарстві включає послідовне розв'язання таких завдань:

1. ухвалення та поступова реалізація організаційно-економічних і нормативно-правових заходів;
2. впровадження енергозберігаючих технологій із широким використанням вторинних енергоресурсів;
3. зміна машинних технологій із кардинальним зниженням енергетичних витрат.

Сільське господарство має безпосереднє відношення до парникового ефекту. Взагалі, сільське господарство та зміна клімату є досить взаємопов'язаними процесами. Практики, які використовуються в сільському господарстві, такі як тваринництво — напряду пов'язане з викидами метану в атмосферу, застосування мінеральних добрив — пов'язане з викидами оксидів азоту, призводить до збільшення рівня парникових газів в атмосфері і поступово призводить до глобального потепління. Тоді як вже глобальне потепління, в свою чергу впливає на ряд показників у сільському господарстві: зміна середніх температур, зміна кількості опадів, зміна концентрації діоксиду вуглецю в атмосфері та озону, призводить до появи нових шкідників та хвороб, а це в свою чергу, до зміни якості продуктів харчування, що вже в майбутньому впливає безпосередньо на людину [4].

Список використаних джерел:

1. Ажнакін С.Г. Проблеми енергозбереження та енергоефективності діяльності електроенергетичних підприємств. *Економічні інновації*: Зб. наук. пр. Одеса: ІПРЕЕД НАН України, 2013. Вип. 55. С. 9-22. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/69909>;
2. Болтянська Н.І. Визначення напрямів енергозбереження в сільському господарстві. 2020. URL: <http://elar.tsatu.edu.ua/handle/123456789/10724>;
3. Болтянський Б. В. Теоретичні аспекти енергоефективності та енергозбереження. 2023. URL: <http://elar.tsatu.edu.ua/handle/123456789/17302>;
4. Hoffmann, U., Section B: Agriculture — a key driver and a major victim of global warming, in: Lead Article, in: Chapter 1, in (Hoffmann, 2013, с. 3, 5).